

Lovforslag nr. L 214. Fremsat den 29. marts 1985 af Leif Hermann (SF), Margrete Auken (SF), Gade (SF) og Ebba Strange (SF)

Forslag

til

Lov om bekæmpelse af okkerforurening

§ 1. Denne lov har til formål at forebygge og bekæmpe okkerforurening i vandløb, søer eller havet i forbindelse med udgrøftning og dræning.

§ 2. Det er ikke tilladt at udføre nye dræninger eller udgrøftninger, der kan medføre okkerforurening i områder, der nærmere fastsættes af miljøministeren.

Stk. 2. Ved nye dræninger og udgrøftninger, der kan medføre okkerforurening, forstås enhver aktivitet påbegyndt efter lovens ikrafttræden, hvorved grundvandet sænkes med den virkning, at der frigives okker til vandløb, søer eller havet.

Stk. 3. Miljøministeren fastsætter regler om, i hvilket omfang ændringer og reparationer af eksisterende dræn- og udgrøftningssystemer er omfattet af stk. 1.

§ 3. Amtsrådet fører tilsyn med overholdelsen af denne lov og beslutninger i medfør af loven.

Stk. 2. Miljøministeren fastsætter regler om:

- 1) Hvilke oplysninger der af ansøgeren skal tilvejebringes i sager om godkendelse af udgrøftning og dræning efter § 4.
- 2) Udbetaling af støtte efter § 6.
- 3) Amtsrådenes behandling af sagerne.
- 4) Amtsrådenes tilsyn efter stk. 1.
- 5) Retningslinjer for udarbejdelse af okkerforureningsplaner, jfr. § 5.

Stk. 3. Opstår der fare for okkergener ved driften af de okkerrensingsanlæg, der er nævnt i § 6, kan amtsrådet pålægge ejeren

inden en fastsat frist at udbedre anlægget og om nødvendigt straks at standse afledningen.

Stk. 4. Når et pålæg efter stk. 2 ikke efterkommes, kan amtsrådet lade det fornødne arbejde udføre på ejerens bekostning.

Stk. 5. Opstår der fare for okkergener ved en udgrøftning eller dræning, der i strid med § 2 er påbegyndt uden godkendelse efter § 4, kan amtsrådet lade det fornødne arbejde udføre på ejerens bekostning, når et pålæg til ejeren om at standse afledningen ikke efterkommes.

Stk. 6. Er faren betydelig, kan amtsrådet om nødvendigt træffe foranstaltninger efter stk. 4 og 5 uden forudgående pålæg.

Stk. 7. Amtsrådet, miljøstyrelsen eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, har uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at tilvejebringe oplysninger til brug for beslutninger efter loven eller efter de regler, der er fastsat med hjemmel i loven, samt for at udføre foranstaltninger som nævnt i stk. 3-6. Legitimation skal forevises på forlangende.

Stk. 8. Politiet kan yde bistand hertil efter regler, der fastsættes efter forhandling mellem miljøministeren og justitsministeren.

§ 4. For alle nye projekter vedrørende udgrøftning og dræning i de i § 2, stk. 1, nævnte områder indgives ansøgning om godkendelse til amtsrådet. Ansøgningen skal være ledsaget af de fornødne jordbundsundersøgelser.

Stk. 2. Godkendelse kan alene finde sted, såfremt det pågældende projekt ikke forventes at medføre okkerforurening.

§ 5. Amtsrådet skal inden den 1. januar 1987 foretage en registrering af alle eksisterende udgrøftnings- og dræningsssystemer, hvorfra der sker okkerforurening.

Stk. 2. På baggrund af de indkomne oplysninger udarbejder amtsrådet en egentlig okkerforureningsplan, der tillige indeholder foranstaltninger til imødegåelse af den eksisterende okkerforurening. Det nærmere indhold af planen fastsættes af miljøministeren. Miljøministeren fastsætter endvidere regler om offentliggørelse af planforslag og behandling af indsigelser mod planforslaget.

Stk. 3. Amtsrådet kan meddele påbud til lodsejerne om i visse tilfælde at etablere okkerrensingsanlæg.

Stk. 4. Den i stk. 2 nævnte okkerforureningsplan godkendes senest 1. oktober 1987 af amtsrådet, hvorefter planen oversendes til miljøstyrelsen.

Stk. 5. Miljøstyrelsen kan efter forhandling med amtsrådet foretage ændringer i planen, jfr. § 3, stk. 2, nr. 5.

§ 6. Inden for en beløbsramme, der fastsættes på de årlige bevillingslove, kan miljøstyrelsen

- 1) yde støtte til drift af okkerrensingsforanstaltninger, der er etableret efter lov nr. 57 af 18. februar 1981 om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb med senere ændringer, og
- 2) afholde udgifter til undersøgelser over jernudvaskningsforløbet og til afprøvning af nye metoder til forebyggelse eller bekæmpelse af okkergener,
- 3) yde støtte til etablering og drift af okkerrensingsforanstaltninger, hvorom amtsrå-

det har meddelt påbud, jfr. § 5, stk. 3.

§ 7. Støtte efter § 6 medregnes ikke til modtagerens skattepligtige indkomst. Den del af udgifterne til okkerrensingsforanstaltninger, som dækkes af støtten, kan ikke fradrages ved indkomstopgørelsen eller medregnes ved opgørelsen af grundlaget for skattemæssige afskrivninger og medregnes ikke til anskaffelsessummen ved opgørelsen af den skattepligtige fortjeneste ved afståelse af ejendommen.

§ 8. Amtsrådets afgørelser efter denne lov eller i henhold til regler udfærdiget med hjemmel i loven kan påklages til miljøstyrelsen, hvis afgørelser er endelige.

Stk. 2. Amtsrådets afgørelser kan påklages af

- 1) den til hvem afgørelsen er rettet,
- 2) enhver, der må antages at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald,
- 3) Danmarks Naturfredningsforening,
- 4) Danmarks Sportsfiskerforbund,
- 5) De danske Landboforeninger og
- 6) De samvirkende danske Husmandsforeninger.

Stk. 3. Klager fra de under nummer 1, 5 og 6 nævnte personer og organisationer har ikke opsættende virkning.

§ 9. Med bøde straffes den, der handler i strid med § 2, stk. 1, eller ikke efterkommer påbud efter § 5, stk. 3.

Stk. 2. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

§ 10. Loven træder i kraft ved bekendtgørelsen i Lovtidende, dog senest den 1. august 1985.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Baggrund

Afvanding af visse arealer i Danmark, hovedsagelig i Jylland, kan medføre tilførsel af surt og jernholdigt drænvand til vandløb, søer eller havet.

Disse gener forekommer i visse lavbundsområder, hvor jorden har et højt indhold af visse jernforbindelser, især pyrit (svovlkis). Ved dræning af disse arealer sker der en iltning af de jernholdige jordlag, hvorved svovlsyre, opløst jern og udfældet jern (okker) udvaskes fra arealet og føres med drænvandet til vandløb, søer og havet.

De tilførte jernforbindelser forringer vandkvaliteten og kan være til skade for plante- og dyrelivet i vandet og for de erhvervmæssige, rekreative og miljømæssige interesser, der knytter sig til vandløb m.v. Skaderne skyldes dels en direkte giftvirkning af jernforbindelser og svovlsyre på planter og dyr og dels en forringelse af føde- og gydemuligheder for fisk som følge af aflejring af okkerslam.

Ved lov nr. 57 af 18. februar 1981 om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb blev der i perioden 1. juni 1981 til 1. juli 1984 gennemført en 3-årig forsøgsordning til nærmere afklaring af problemerne omkring tilførsel af okker til vandløb, søer eller havet i forbindelse med jordbrugets afvands- og dræningsprojekter.

Hensigten med forsøgsordningen var dels at gennemføre undersøgelser med henblik på at tilvejebringe grundlag for en mere permanent ordning og herunder bl.a. forbedre erfaringsgrundlaget om følgende tre punkter:

- 1) Den præcise beliggenhed af de arealer, der ved afvanding antages at afgive så meget okker, at bekæmpelse er påkrævet (de indgrebskrævende arealer),
- 2) De forskellige okkerbekæmpelsesmetoders effektivitet, praktiske drift og omkostninger,
- 3) Hvilke grænseværdier der skal fastsættes for jernforbindelser for at sikre, at recipientmålsætningen ikke tilsidesættes,

og dels at yde støtte til dækning af udgifterne ved gennemførelse og drift af anlæg og andre for-

anstaltninger, der imødegår okkerskader på vandløb, søer eller havet i forbindelse med jordbrugets afvanding og dræning.

Til at forestå forsøgsordningen blev der nedsat en styringsgruppe med repræsentanter fra landbrugs-, fiskeri- og miljøministeriet samt de berørte organisationer. Styringsgruppens arbejde afsluttedes ultimo april 1984 med afgivelse af en redegørelse om de resultater og erfaringer, der er indhøstet i forsøgsperioden, samt en beskrivelse af mulige ordninger for en fremtidig permanent okkerlovgivning (okkerredegørelsen, maj 1984).

I forsøgsperioden er beliggenhed af de indgrebskrævende arealer søgt afklaret dels ved en jordbundskortlægning af lavbundsområder i hele Jylland og dels ved en kortlægning af den aktuelle vandkvalitet i de fem omhandlede amtskommuner (Nordjyllands, Viborg, Ringkøbing, Ribe og Sønderjyllands). Ved redegørelsens afgivelse forelå resultaterne fra jordbundskortlægningen i disse amtskommuner, mens kortlægningen i hele Jylland (inkl. Vejle og Århus) er afrapporteret juli 1984.

På baggrund af jordbundskortlægningen i hele Jylland (samlet amtskommunalt areal: 3.0 mill. ha, heraf vådbundsareal: ca. 0.6 mill. ha) er der foretaget en afgrænsning af i alt ca. 296.000 ha okkerpotentielle arealer, inden for hvilke der kan være risiko for okkerbelastning i forbindelse med dræningsaktivitet, og der er udarbejdet et kortmateriale, der viser beliggenheden af disse arealer. Inden for dette areal vil der på ca. 143.000 ha med stor sandsynlighed ske okkerbelastning som følge af dræningsaktivitet eller anden grundvandssænkning.

Ved kortlægningen af vandløbenes vandkvalitet er der udarbejdet et kortmateriale, der beskriver vandløbenes aktuelle jernbelastning og bufferegenskaber (alkalinitet).

Dette kortmateriale vil være nødvendigt, når man fremover skal tage stilling til, hvilke problemer der kan forventes i forbindelse med en planlagt dræning. Endvidere vil kortmaterialet kunne indgå ved amtskommunernes udarbejdelse af regionplantillægget 1984-85, herunder bl.a. ved land-

brugs-, frednings-, recipientkvalitets-, spildevands- og vandindvindingsplanlægningen.

Som led i forsøgsordningen er der endvidere gennemført en lang række undersøgelser i vandløb og i laboratoriet for at belyse, hvilke effekter okkerbelastningen har på fisk, smådyr og plantevækst i vandløbene. Allerede ved beskedne okkerbelastninger vil livsvilkårene for vandløbets smådyr forringes ved aflejring af udfældet okker på planter, dyr og vandløbsbund. Ligeledes vil fiskenes gydemuligheder forringes, og der vil ske okkerudfældninger på fiskenes gæller, hvorved disse kvæles.

Der er på grundlag af disse undersøgelser skabt et godt udgangspunkt for, at miljøministeren i overensstemmelse med miljøbeskyttelseslovens § 8 kan fastsætte vejledende krav til vandkvaliteten på dette område, afhængig af den pågældende recipientkvalitetsmålsætning.

I forsøgsperioden er der endvidere afprøvet en række okkerrensningemetoder. Ved nogle af disse metoder søger man at fastholde jernet i jorden, f.eks. ved kalkning af jorden. Ved andre metoder foretages en rensning af det jernholdige drænvand, inden dette afledes til vandløbet f.eks. i udfældningsbassiner af forskellig udformning, i overrislingsbassiner med grøde, i specielt indrettede kalkfældningsanlæg og i biologiske rensningsanlæg.

Forsøgene har vist, at den eneste metode, som for nærværende har en høj rensningseffekt og sikkerhed, er kalkfældningsanlæg. Omkostningerne pr. ha ved denne metode er imidlertid meget store ved drænprojekter, der kun omfatter et lille drænaireal, men omkostningerne pr. ha falder meget ved drænprojekter, der omfatter større arealer. De andre metoder kan ikke i dag anbefales med rimelig sikkerhed. Nogle af metoderne er dog lovende og vil sandsynligvis kunne videreudvikles til at fungere tilfredsstillende.

Som led i forsøgsordningen blev der gennemført en midlertidig støtteordning, hvor staten gav fuld støtte til okkerforundersøgelse og okkerrensningensanlæg ved de enkelte drænprojekter. Støtteordningen var for de 5 amtskommuner knyttet sammen med loven om tilskud til dræning og vanding, således at der blev foretaget en vurdering af, om der var behov for indgreb mod okkerafledning ved de dræninger, hvortil der søgtes statsilskud. I forsøgsperioden er der i alt gennemført ca. 1.125 dræninger årligt i de fem amtskommuner, svarende til en dræningsaktivitet på ca. 4.600 ha årligt. For hele Jylland har dræningsaktiviteten været større.

På baggrund af erfaringerne fra støtteordningen og fra jordbundskortlægningen skønnes det, at der

under forudsætning af samme dræningsaktivitet som hidtil vil blive drænet ca. 1.000 ha årligt inden for de kortlagte okkerpotentielle områder i hele Jylland. Heraf skønnes ca. 1/3 af arealet (ca. 350 ha årligt) at medføre okkerbelastning, og der vil derfor maksimalt være behov for etablering af okkerrensningensanlæg med statsstøtte på ca. 350 ha årligt. Ved vurderingen af dette areal er der ikke taget hensyn til, at recipientkvalitetsplanlægningen kan medføre, at okkerrensning ikke vil være nødvendig ved visse arealer, og at eksisterende lovgivning, bl.a. vandløbsloven, kan medføre, at der ikke bliver givet tilladelse til dræning af andre arealer.

Den nøjagtige placering af de arealer, som kræver okkerrensning, vil kun kunne fastlægges ved forundersøgelse af de enkelte drænairealer samt ved en vurdering af, om tilførslen vil forringe vandkvaliteten i en sådan grad, at dette vil være i strid med recipientkvalitetsmålsætningen for det pågældende vandområde.

Den 13. november 1984 fremsatte miljøministeren i folketinget forslag til lov om okker (L 59). Lovforslagets grundidé var, at udgrøftning og dræning inden for jordbrugserhvervet ikke kunne finde sted uden tilladelse fra amtsrådet, såfremt dræningsaktiviteten m.v. rummede risiko for okkerudledning. Denne risiko afgrænsedes i overensstemmelse med kortlægningen af de førnævnte okkerpotentielle arealer. I forbindelse med godkendelse af dræningsprojekter m.v. fastlagde lovforslaget dels støttemuligheder til etablering af okkerrensningensanlæg, dels i sjældnere tilfælde erstatning, såfremt miljøstyrelsen fandt, at der måtte meddeles afslag på ansøgning om tilladelse til projektet. Forslaget blev ikke vedtaget, idet et flertal bestående af S, SF, RV og VS ikke fandt, at forslaget i tilstrækkeligt omfang byggede på miljøbeskyttelseslovens principper. Flertallets opfattelse kom til udtryk i tillægsbetænkningen over flertallets eget forslag til lov om midlertidige foranstaltninger til begrænsning af okkerforurening (L 98), der vedtoges af folketinget den 13. december 1984 (se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 3537, 3600 og 3892). Flertallets opfattelse af den samfundsøkonomiske fordel ved dræning og udgrøftning i disse områder kom til udtryk ved optryk af miljøministerens besvarelse på spørgsmål 38 til L 59, hvorefter landbrugets indtjening udregnet pr. ha ville være absolut negativ, såfremt tilskud efter L 59 og dræningsloven ikke kom til udbetaling.

I landbrugsministerens redegørelse af 21. april 1984 til folketinget om landbrugets økonomiske situation og landbrugspolitikken anføres, at EF's målsætning om at formindske forskellen mellem

kornpriserne i EF og verdensmarkedspriserne vil indebære fortsat faldende kornpriser og medføre, at mindre produktive arealer muligvis vil blive frigjort til alternativ anvendelse. Landbrugsministeren peger på, at et øget fårehold kan tænkes at få betydning, ligesom tilplantning med skov kan komme på tale. Det må således anses for givet, at netop de arealer, der er kategoriseret som okkerbelastede, i fremtiden vil indgå som marginaljorder uden sædvanlig landøkonomisk betydning. Derimod vil netop disse arealer, såfremt de får lov til at henligge som græsningsarealer, medvirke til genskabelsen af en række tabte vådområder og dermed øge miljøkvaliteten i det åbne land.

Som led i vedtagelsen af den førnævnte midlertidige okkerforureningslov bemyndiges miljøministeren til at ophæve moratorieordningen, når en permanent okkerlov kan træde i kraft. Et sådant forslag er endnu ikke fremsat af ministeren. Dette har gjort det nødvendigt at tage et nyt lovinitiativ, idet den gældende ordnings forudsætninger har været at nå frem til en permanent ordning hurtigst muligt, ikke mindst af hensyn til landbrugets dispositioner. Som bilag til lovforslaget er optrykt miljø- og planlægningsudvalgets tillægsbetænkning af 11. december 1984.

Det foreliggende lovforslag tilsigter at skabe permanente tilstande med hensyn til dræning og udgrøftning ikke blot inden for jordbrugserhvervet i de okkerbelastede områder, men også når der opstår okkerproblemer ved grundvandssænkning i forbindelse med byggeri, et forhold, der særligt gør sig gældende ved sommerhusudstyknig.

Forslagets grundidé hviler på miljøbeskyttelseslovens principper og begrænser samtidig de nødvendige udgifter til bekæmpelse af okkerforurening til et minimum. Dette indebærer, at okker anses for et stof, der generelt er forbud mod at udlede.

Lovforslagets anvendelsesområde

Miljøstyrelsens kortlægning af de okkerpotentielle arealer i Jylland forventes videreført og giver dermed et stadig mere præcist grundlag for afgrænsningen af de områder, der indebærer risiko for okkerforurening i forbindelse med dræningsforanstaltninger. Denne kortlægning tænkes lagt til grund for amtskommunernes planlægning i henhold til lovforslagets § 5, stk. 2. Bestemmelsen i § 2, stk. 1 åbner mulighed for at anvendelsesområderne også omfatter andre arealer end de, der nu er kortlagt. Den i forslaget foreslåede amtskommunale planlægning til imødegåelse af okkerforurening danner endvidere også grundlag for etable-

ring af foranstaltninger til imødegåelse af eksisterende okkerforurening. Der er her tænkt på *igangværende* drænings- og udgrøftningsprojekter, der ikke er omfattet af lov nr. 57 af 18. februar 1981 om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb, men hvor okkerforureningen har et omfang, der gør rensningsforanstaltninger påkrævet.

Retstilstanden, når loven har virket i længere tid

Nye dræninger m.v. inden for de okkerpotentielle arealer vil være forbudt, når de medfører okkerforurening. Eksisterende dræninger m.v. kan fortsætte, men der kan af amtsrådet meddeles påbud om rensningsforanstaltninger. Eksisterende dræninger, der er omfattet af den midlertidige okkerstøttelov, fortsætter med tilskud i henhold til denne. Omlægninger behandles som nye dræninger.

Tilskudsordningen vedrørende rensningsforanstaltninger efter den midlertidige okkerstøttelov må opretholdes, indtil dræningssystemerne er nedslidt eller de drænedde arealer overgår til mindre intensiv anvendelse uden dræningsbehov. Når et dræningssystem, der har været i funktion med okkerrensningsanlæg, ophører med at virke, behandles fortsat dræning (omdræning), som om der var tale om et nyt dræningsprojekt.

Forholdet til lov om miljøbeskyttelse og lov om tilskud til dræning og vanding

Okkerudledning vil fortsat ikke i formel forstand være omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 17, når bortses fra trykspuling af drænanlæg. Lovforslagets principper ligger imidlertid så tæt på principperne i miljøbeskyttelsesloven, at det er af mindre principiel interesse, hvorvidt højestret ved sin stillingtagen til anken af forholdet til dræningslovgivningen af den af vestre landsret den 20. januar 1984 afsagte dom vil nå til et resultat, der giver appellanten ret i påstanden om, at udledning af okkerholdigt drænvand er omfattet af miljøbeskyttelseslovens § 17.

Udgrøftnings- og dræningsprojekter, der reguleres i henhold til vandløbslovens kapitel 6 (bortset fra § 21) og kapitel 9, vandforsyningslovens kapitel 5 og miljøbeskyttelseslovens § 17 og kapitel 5 (bortset fra jordbrugserhvervets virksomheder), er omfattet af loven, således at dræning ikke kan finde sted uden om forslaget til lov om bekæmpelse af okkerforurening.

Tilskud efter dræningsloven kan fortsat komme til udbetaling også efter denne lov, forudsat at amtsrådet giver tilladelse efter § 4, stk. 2.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 2

I forbindelse med behandlingen af L 59 stillede miljøministeren ændringsforslag til dette lovforslags § 4 med det formål at sikre, at der ikke med henblik på opnåelse af erstatning kunne spekuleres i dræningsprojekter for områder, der ikke tidligere havde været drænet, eller hvis dræningsanlæg havde været ude af drift i længere tid. Den foreslåede bestemmelse tilsigter i stk. 2 en præcisering af, hvilke dræningsforanstaltninger m.v. der er omfattet af lovens forbud mod nye dræninger m.v. Forbudet knyttes til det for okkerudledningen relevante forhold, at grundvandsstanden sænkes, hvorved der er risiko for frigivelse af okkerforbindelser. Dermed omfattes også om- og gendræninger m.v., uanset hvor længe dræningsanlægget har været i drift. Videre omfattes dræninger, der har været i funktion med okkerrensingsforanstaltninger, såfremt anlægget skal fornyes. Eksisterende dræningssystemer vil undertiden kræve reparationer, hvor spørgsmålet om afgrænsningen mellem en nødvendig større reparation og en egentlig om- eller gendræning kan give anledning til afgrænsningsvanskeligheder. Forslagets § 2, stk. 3, overlader denne grænsedragning til miljøministeren. Til grund for denne grænsedragning vil det bl.a. være relevant at tage hensyn til følgende forhold:

1. Recipientkvaliteten i de vandløb m.v., hvortil drænvandet udtedes. Det bemærkes, at der hermed sigtes til, hvorvidt de pågældende vandløb i den amtskommunale recipientkvalitetsplanlægning er målsat med stramme målsætninger. Videre er det afgørende at vurdere, om der er tale om en bevidst lempet målsætningsfastlæggelse for at lette dræningsmulighederne på de okkerpotentielle arealer.
2. Fredningsplanlægningen, herunder også spørgsmål om behov for miljøbeskyttelseszoner.
3. Dræningssystemets driftsstabilitet, således at omlægninger og reparationer som følge af ustabil drift omfattes af § 4.
4. Gennemgribende reparation med nye materialer f.eks. plastrør, der skydes igennem et nedslidt dræningsystem, så der i realiteten etableres en gen- eller omdræning.

Til § 3

Amtsrådernes opgaver i forbindelse med forvaltningen af miljøbeskyttelsesloven samt planlægningslovgivningen og planbestemmelserne i de enkelte sektorlove gør det naturligt at henlægge forvaltningen af okkerforureningsbestemmelserne til disse myndigheder. Det tilstræbes dog med miljøministerens regelfastlæggelse i bestemmelsens stk. 2 at sikre ensartede regler for amtsrådernes sagsbehandling m.v. Disse detailregler udformes som bindende forskrifter. Amtsrådene fører tilsyn med overholdelsen af påbudene og de herfor givne vilkår. Opstår der fare for okkerforurening ved driften af et okkerrensingsanlæg, kan amtsrådet pålægge ejeren at udbedre anlægget, og, såfremt et sådant pålæg ikke efterkommes, foretage selvhjælpshandlinger – i fornødent omfang på ejerens bekostning.

Til § 4

Bestemmelsen i stk. 2 indebærer, at amtsrådet på grundlag af de med ansøgningen fremsendte oplysninger samt på grundlag af okkerforureningsplanen, jfr. § 5, stk. 2, skal foretage en konkret vurdering af okkerforureningsrisikoen ved det fremsendte projekt. Som grundlag herfor vil amtsrådet ud over de allerede nævnte forhold inddrage de ovenfor under bemærkningerne til § 2 nævnte recipientkvalitetsplaner. Såfremt der er tvivl om, hvorvidt et projekt kan godkendes, går hensynet til recipienten forud for hensynet til dræningsprojektet.

Til § 5

Bestemmelsen indeholder to hovedelementer, dels et registrerings- og planlægningselement og dels en beføjelse til etablering af okkerrensingsforanstaltninger.

Til § 6

Bestemmelsen er nødvendig for at sikre fortsættelse af driften af de allerede etablerede okkerrensingsanlæg i henhold til lov nr. 57 af 18. februar 1981. Videre kan amtsrådet give tilskud til okkerrensingsforanstaltninger i henhold til § 5, stk. 3. Bestemmelsen er et tidsmæssigt begrænset brud med princippet om, at forurenere betaler. Det må imidlertid anses for nødvendigt at kunne gribe ind over for eksisterende dræningsystemers okkerudledning, uden at dette får betydelige økonomiske virkninger for det pågældende landbrug. Tilskudsudbetalingen ophører samtidig med, at dræningssystemet udgår af drift. Spørgsmålet om om- og

gendræning behandles herefter efter reglerne i § 2, stk. 2, jfr. § 4, stk. 2.

Til § 7

Bestemmelsen tilsigter at forhindre, at tilskud, der ydes efter § 6, nr. 1 og nr. 3, kapitaliseres.

Til § 8

Formålet med bestemmelsen er at få afsluttet klagesager efter loven så hurtigt som muligt samt at fastholde ansvaret for lovens godkendelsessystem m.v. hos miljøministeren. Klager antages at have opsættende virkning for så vidt angår klager fra de i stk. 2, nr. 2, 3 og 4, nævnte klageberettigede. Derimod vil andre klager ikke have opsættende virkning, jfr. princippet i grundlovens § 63, stk. 1.

Tillægsbetænkning afgivet af miljø- og planlægningsudvalget den 11. december 1984

Tillægsbetænkning

over

Forslag til lov om midlertidige foranstaltninger til begrænsning af okkerforurening

[Af Lone Dybkjær (RV), Lohmann (S), Leif Hermann (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)]

Udvalget har behandlet lovforslaget i et møde efter 2. behandling og har herunder modtaget en deputation fra Dansk Dambrugerforening.

Som bilag til denne tillægsbetænkning er optrykt svarene på 2 spørgsmål, som udvalget har stillet til miljøministeren i forbindelse med behandlingen af forslag til lov om okker (L 59).

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, socialistisk folkepartis og det radikale venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af flertallet under nr. 2-4 stillede ændringsforslag. Flertallet finder det absolut nødvendigt, at der snarest findes en permanent løsning på problemerne i forbindelse med okkerudledning for at sikre vore vådområder, vandløb og søer på grundlag af principperne i miljøbeskyttelsesloven.

Et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres, kristeligt folkepartis og de frie demokraters medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af mindretallet under nr. 1 stillede ændringsforslag. Mindretallet udtaler samtidig, at det ikke kan acceptere det i bemærkningerne til lovforslaget anvendte udtryk »okkerforurening«.

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (KF, V, KrF og FD):

1) Lovforslaget affattes således:

»Forslag
til

Lov om ændring af lov om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb

§ 1

I lov nr. 57 af 18. februar 1981 om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb, som ændret ved lov nr. 160 af 11. april 1984, foretages følgende ændring:

§ 2, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Inden for en beløbsramme, der fastsættes på bevillingslovene for finansåret 1985, kan miljøstyrelsen i perioden 1. februar 1985 til 31. juli 1985 yde støtte til dækning af udgifter som nævnt i stk. 1, nr. 2.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. februar 1985.

Stk. 2. Loven ophæves den 31. juli 1985.«

Af et *flertal* (S, SF og RV):

Til § 4

2) Som nyt *stk. 2* indsættes:

»Stk. 2. Udgrøftning og dræning, som inden 1. januar 1985 er behandlet efter lov nr.

57 af 18. februar 1981 om tilskud til nedbringelse af okkergener i vandløb, som ændret ved lov nr. 160 af 11. april 1984, kan dog udføres efter lovens ikrafttræden. Det samme gælder udgrøftning og dræning, som udføres i overensstemmelse med en af miljøstyrelsen senest den 31. januar 1985 truffet beslutning i medfør af ovennævnte lov.«

Til § 6

3) I stk. 1 tilføjes efter »1. januar 1985« ordene: », dog 1. februar 1985 for så vidt angår § 2«.

4) Stk. 2 affattes således:

»Stk. 2. Miljøministeren kan ophæve lo-

ven, når en mere permanent okkerlov træder i kraft.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Sigtet med ændringsforslaget er en uændret videreførelse af den gældende tilskudsordning frem til 31. juli 1985.

Til nr. 2

Ændringsforslaget har til hensigt at forhindre kontraktbrud i overgangsperioden mellem den gældende tilskudsordning og den foreslåede lov.

Ahlmann-Ohlsen (KF) Fischer (KF) Ole Bernt Henriksen (KF) Svend Åge Petersen (KF)

Bente Nielsen (V) Sønderby (V) Maisted (FD) Steffensen (KrF) fmd.

Løvig Simonsen (S) Camre (S) Heinesen (S) Erik Holst (S) Tove Lindbo Larsen (S)

Lohmann (S) Margrete Auken (SF) nfm. Leif Hermann (SF) Lone Dybkjær (RV)

Partierne CD, VS og FP havde ikke medlemmer i udvalget.

Miljøministerens besvarelse af 2 spørgsmål fra udvalget i forbindelse med behandlingen af forslag til lov om okker (L 59)

Spørgsmål:

Hvilke hindringer er der for at forlænge den nugældende okkerstøttelov, indtil recipientkvalitetsplanerne er endeligt godkendt?

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, der har oplyst følgende, hvortil jeg kan henvise:

»I forsøgsordningen om okker er der gennemført en lang række undersøgelser med henblik på at tilvejebringe grundlag for en mere permanent okkerordning. Gennem dette arbejde er der sket en væsentlig forbedring af erfaringsgrundlaget om okkerproblematikken, og det skønnes på baggrund heraf muligt at etablere en permanent okkerordning. Set ud fra en forsøgsmæssig betragtning er der således ikke behov for at forlænge den nugældende, midlertidige okkerstøttelov. Der vil dog i en permanent okkerordning fortsat være behov for at fortsætte nogle af de undersøgelser, som er igangsat i forsøgsperioden, bl.a. med henblik på fortsat at afprøve nye og billigere metoder til okkerrensning.

Endvidere vil en fortsættelse af den nugældende okkerstøttelov ikke give en tilstrækkelig beskyttelse af vandløb mod okkergener. Forsøgsordningen er baseret på en frivillig ordning, hvor den enkelte landmand har ret til frit at foretage almindelige landbrugsmæssige udgrøftninger og dræninger efter vandløbslovens § 3, uden at der kan gribes ind over for eventuelle okkerudledninger i forbindelse hermed. Dette medfører bl.a.,

– at der ikke er sikkerhed for, at investeringerne i okkerrensningsanlæggene ved det enkelte vandløb vil få den ønskede effekt, idet der til samme vandløb kan drænes, uden at der kan stilles krav om okkerrensning,

- at andre erhvervsinteresser end landbruget, eksempelvis dambrugere og fiskeri i øvrigt, ikke gives en tilstrækkelig beskyttelse,
- at der ikke er sikkerhed for, at de betydelige investeringer i spildevandsrensning vil få den ønskede effekt i de okkerpotentielle områder,
- at der ikke er mulighed for at nedlægge forbud mod dræninger, selv om udgifterne til okkerrensningen er urimeligt store, eller selv om der ikke ved okkerrensningen opnås en tilstrækkelig beskyttelse af vandløbet mod okkergener.

Endvidere er de endeligt godkendte recipientkvalitetsplaner ikke afgørende for, om der kan etableres en permanent okkerlov nu. Indtil disse planer er godkendte, vil recipientforholdene kunne bedømmes dels ud fra de foreliggende recipientkvalitetsplaner og dels ud fra amtsrådenes øvrige kendskab til de enkelte recipienter.«

Spørgsmål 38:

På baggrund af spørgsmål 36 og 37 ønskes om muligt oplysninger om forholdet mellem de opnåede tilskud og merudbyttet, evt. fordelt på en række typiske dræningsprojekter.

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet for miljøstyrelsen, der har oplyst følgende, hvortil jeg kan henvise:

»Tilskuddet til dræningen fra landbrugsministeriet udgør for tiden 33½ pct. af dræningsudgifterne, svarende til et gennemsnitligt tilskud på 5.300 kr. pr. ha, idet den gennemsnitlige udgift til dræning af okkerpotentielle arealer er ca. 16.000 kr. pr. ha.

Merindtjeningen (merudbytte plus driftsbesparelser) ved dræning af okkerpotentielle arealer udgør i gennemsnit ca. 3.500 kr. pr. ha pr. år, jfr. besvarelsen af spørgsmål 37. Denne merindtjening skønnes at være kon-

Bilag til f.t.l. vedr. okkerforurening

stant i de første 15 år efter dræningen, hvorefter merindtjeningen vil falde jævnt frem til det tidspunkt, hvor der er behov for omdræning af arealet (efter 30 år). Nutidsværdien af merindtjeningen over hele drænsystemets levetid (30 år) udgør således ca. 38.000 kr. pr. ha (ved 7 pct. realrente).

Støtten til okkerrensning (kalkfældningsanlæg) vil efter lovforslaget normalt udgøre indtil 20.000–25.000 kr. pr. ha til projektering, etablering og drift af anlægget i gennemsnitlig 15 år.

Ved dræning af et areal med okkerrensning (kalkfældningsanlæg) vil der således i gennemsnit kunne opnås et tilskud på ca. 5.300 kr. pr. ha fra landbrugsministeriet til dræningen og på ca. 20.000–25.000 kr. pr. ha fra miljøstyrelsen til okkerrensningen efter lovforslaget. Samtidig vil merindtjeningen i

gennemsnit udgøre ca. 38.000 kr. pr. ha.

Det bemærkes, at støtten til okkerrensning i lovforslaget er fastsat ud fra en samfundsmæssig betragtning, idet udgangspunktet for støttefastsættelsen vil være, at de samlede omkostninger til dræningen (ca. 16.000 kr. pr. ha) og til okkerrensningen (ca. 20.000–25.000 kr. pr. ha) normalt ikke må overstige værdiforøgelsen (merindtjeningen) ved dræningen (ca. 38.000 kr. pr. ha).

Det bør dog nævnes, at støtten til okkerrensning i forsøgsperioden ikke er blevet fastlagt ud fra en samfundsmæssig betragtning, idet støtten i forsøgsperioden har omfattet samtlige udgifter til okkerrensningen. I forsøgsperioden har støtten til okkerrensning derfor været betydelig større end den støtte, der vil blive ydet efter lovforslaget.«